

## Speech ontvangst rapport 'Discriminatie doorbreken'

Thom van Campen

---

Geachte voorzitter en leden van de Staatscommissie tegen Discriminatie en Racisme,  
Dames en heren,

Afgelopen maandagochtend stond ik bij het Drenthe College in Assen voor een groep van zo'n veertig MBO-studenten. Jongeren van 16 en 17 jaar. We spraken over vrijheid en over de rol die onze democratie en politiek daarin spelen. Eén van de stellingen was: *'politici hebben een voorbeeldfunctie voor de rest van Nederland'*. Sommigen aanwezig waren het ermee eens, anderen twijfelden.

"Waarom twijfelen jullie?", wilde de moderator weten.

De antwoorden die volgden lieten precies zien waar de spanning zit. Mensen, ook jongeren die nog niet mogen stemmen, vinden heus dat er grenzen zijn aan wat je wel en niet mag zeggen. 'Respect is belangrijk', zei een van hen. Anderen knikten mee. Tegelijkertijd verwachten diezelfde mensen van politici dat zij zich scherp uitspreken en oprechte emotie laten zien - 'net als wij zelf', voegde de jongen op de voorste rij toe.

Maar ook in het spanningsveld tussen parlementair fatsoen en authenticiteit is geen enkele ruimte voor discriminatie en racisme.

Dat is ook één van de boodschappen die uit dit rapport naar voren komt. Het laat zien dat woorden ertoe doen. Dat het debat dat in de Kamer wordt gevoerd niet ophoudt bij de deur van het parlement, maar doorwerkt in onze samenleving. Mensen luisteren mee, kijken mee en voelen mee. Mensen herkennen zichzelf in de groepen waarover wordt gesproken – positief en negatief. Wat hier wordt gezegd, kan elders gevolgen hebben.

In onze vrije democratie moet alle ruimte zijn voor stevige politieke verschillen en een scherp debat. Maar ik geloof ook dat die vrijheid een verantwoordelijkheid met zich meebrengt. Dat we op de bal spelen en niet op de persoon. Dat we ons bewust zijn van de impact die woorden kunnen hebben op anderen.

In een toespraak eerder dit jaar noemde ik artikel 1 van onze Grondwet – prominent aanwezig op de omslag van uw rapport – het geweten van Nederland. Die woorden meen ik nog steeds. Een geweten heeft alleen betekenis als we ernaar luisteren. Niet alleen in wetten en regels, maar ook in de manier waarop we met elkaar spreken, over elkaar spreken en naar elkaar luisteren.

Wat mij ook treft, is dat veel van de lessen die in dit rapport worden beschreven niet nieuw zijn. De afgelopen jaren hebben verschillende onderzoeken, ook vanuit de Tweede Kamer, waardevolle inzichten opgeleverd over discriminatie, ongelijke behandeling en de manier waarop de overheid met mensen omgaat.

Denk aan ‘*Ongekend onrecht*’ van de Parlementaire ondervragingscommissie Kinderopvangtoeslag, het rapport ‘*Gelijk recht doen*’ van de Parlementaire onderzoekscommissie effectiviteit antidiscriminatiewetgeving, en het eindrapport *Blind voor mens en recht* van de Parlementaire Enquêtecommissie Fraudebeleid en Dienstverlening.

De vraag die uw rapport ons voorlegt is daarom niet alleen wat we nog moeten weten, maar ook wat we bereid zijn te doen met wat we al weten. U houdt ons een spiegel voor. Niet alleen de overheid, maar ook de politiek. Uw rapport laat zien dat gelijkwaardigheid geen vanzelfsprekendheid is en dat discriminatie en racisme niet bestreden worden met mooie woorden alleen. Dat vraagt om voortdurende aandacht, om leiderschap en om de bereidheid elkaar aan te spreken wanneer grenzen worden overschreden. Dat is een opdracht aan ons allemaal.

Ik dank de staatscommissie namens de Tweede Kammer voor haar grondige werk en voor de inzichten die zij ons meegeeft. Het is nu aan het kabinet en parlement om daar zorgvuldig kennis van te nemen en het gesprek daarover te voeren. Niet alleen omdat onze democratie daarom vraagt, maar vooral omdat de mensen voor wie wij hier werken dat van ons mogen verwachten.